

Den norske skolen har førsteklases budsjetter og fremragende elever. Hvorfor oppnår den da bare gjennomsnittlige resultater?

En gjennomsnittlig skole

ØKONOMI
HILDE C.
BJØRNLAND

Hva kommer det av at Norge ikke gjør det bedre i lesing, matematikk og naturfag enn et gjennomsnittlig OECD-land, all den tid vi er det landet i verden som bruker mest penger per elev i skolen?

Hva kommer det av at vi er verdens beste og rikeste land å bo i, men likevel får vi en mindre andel elever med toppresultater i skolen enn de øvrige nordiske landene?

Og hva om det er en sammenheng mellom Norges gjennomsnittlige resultater i skolen og det faktum at vi er langt mindre innovative enn alle andre nordiske land?

Et dypdykk i OECDs analyser av offentlig pengebruk og utdanning viser at vi bruker 40 prosent mer per elev enn Finland. Likevel ligger Finland milevis foran Norge både i gjennomsnittlige prestasjoner og i andelen som får toppresultater. Men også andre nordiske land, samt råvareprodusenter vi ofte sammenligner oss med – Canada, Australia og New Zealand – lykkes i mye større grad enn Norge i å få frem enere i skolen, særlig i fag som matte og naturfag.

Hva kan årsakene være?

Vi kan ihvertfall slå fast at det ikke skyldes for lite offentlig pengebruk. Tvert imot.

Det skyldes heller ikke at det er for lite konkurranse mellom skolene. De andre nordiske landene har ikke noe særlig større andel private skoler.

Forskjell mellom Norge og resten av Norden finner vi imidlertid på tre områder.

■ Norge er blant de landene der skolens ressurser har minst frihet til å bestemme over egen skolehverdag ifølge OECD. Skolehverdagen er bestemt sentralt: Standarder og planer

lages i departement/direktoratet og følges så opp av kommunen. Det kan vel neppe motivere en dynamisk, ung lærer til å bli særlig lenge i skolen.

■ Det undervises færre skoletimer i matematikk og naturfag i Norge enn i de andre nordiske landene, særlig fra ungdomsskolen og oppover. Mattelekser er det heller ikke for mye av i Norge. Så langt har jeg der vi bor observert én dag med mattelekse i uken opp til femte klasse. Til sammenligning opplevde vi at elever på samme trinn i den offentlige skolen i USA hadde mattelekser hver dag.

■ Norske elever er de minst fornøyde av alle elevene i Pisaundersøkelsen. De rapporterer misnøye fordi læreren ikke hører etter hva de sier, og de føler heller ikke at de får den hjelpen de trenger. Men den norske læreren er heller ikke så fornøyd med sine elever. Kun i fem andre land rapporter lærerne at de må vente lengre før elevene har roet seg og de kan begynne undervisningen.

Problemet med manglende disiplin i skolen er alvorlig, fordi det svekker læremiljøet. Det fører til at frafallet øker. En av tre elever dropper ut av videregående, noe som bidrar til å skyve Norge nedover listen over landene med høyest utdanning.

Men er løsningen på disse utfordringene å øke trivselen

med nye valgfag og en ekstra kulturtime på SFO, slik regjeringen har foreslått i statsbudsjettet?

Kanskje er trivselen en funksjon av økt prestasjon og mestringfølelse og ikke omvendt?

Isåfall trenger vi ikke flere valgmuligheter i den norske skolen, men heller mer målrettet undervisning i fag som matte og naturfag. Øve, øve og øve, med kyndig veiledning, er eneste måte å bli god på,

77 Kanskje vi bør bruke kunnskapsministerens ti trivselsmillioner til å få på plass kompetente lærerkrefter som kan matte og naturfag

særlig i matte. Det har jeg sett etter 12 år med undervisning av studenter som tar høyere utdanning. Og jeg kan legge til at med større mestringfølelse øker også trivselen.

I mange vestlige land er det en økende mangel på høykompetent arbeidskraft i næringslivet. Norge er ikke noe unntak, oljebransjen skummer markedet for ingeniører. Men for å møte denne etterspørselen, må en viktig bærebjelke være på plass.

Vi må ha en større andel elever i skolen som er gode i fag som matte og naturfag.

Det er nemlig ikke tilfeldig at de mest innovative landene, de som troner på toppen på anerkjente innovasjonskåringene – Finland, Singapore, Sveits og Sverige – er land som før det har lyktes med å få frem elever med toppresultater i disse fagene.

Men ingen land kan hvile på laurbærene, og internasjonalt er det stor oppmerksomhet om å øke kunnskapsnivået i skolen ved nettopp å styrke fag som matematikk. Derfor arrangerer for eksempel den svenske, frivillige foreningen Mattecentrum jevnlig «ræknestugor» over hele Sverige og har til nå hjulpet over 100.000 elever. Og i USA varslet nylig president Obama at han skal ansette flere matte- og naturfaglærere for å øke kunnskapsnivået i skolen.

Jeg merker ingen tilsvarende vektlegging i Norge. Det er ikke noen nasjonal dugnad for å øke matte- og naturfagkunnskapene i skolen. Jeg vil si tvert imot de siste årene. Søker du på «kultur i skolen» på nettet får du 34.000 treff, mens et søk på «matte i skolen» gir stusslige 300 treff.

Tiden er inne for handling også i Norge. Til kanskje å bruke kunnskapsministerens ti trivselsmillioner for å få på plass kompetente lærerkrefter som kan matte og naturfag, slik lektor Kval etterlyste i søndagens VG. Får vi til et løft her, vil mestringfølelsen og dermed kunnskapsnivået i alle fag øke. Vi har ingen tid å miste.

■ Hilde C. Bjørnland, professor ved Institutt for samfunnsøkonomi, Handelshøyskolen BI.

■ **LANGT ETTER.** Det undervises færre skoletimer i matematikk og naturfag i Norge enn i de andre nordiske landene, særlig fra ungdomsskolen og oppover. Mattelekser er det heller ikke for mye av i Norge, skriver artikkelforfatteren.

Foto: Ed Ou

FLERE INNLEGG
Side 44 – 46

Innlegg

Sykkelvei – et sparetiltak

Abid Q. Raja

Skivebom om klimamål

Trine Skei Grande

Sosialdemokrati

på vikende front

Asle Toje

Spåkjerringene rir igjen

Trygve Brudevold

Alvorlig embedssvikt

Michael Tetzschner

Politikk uten politikere

Are Andenæs Huser

Styrt av frykt?

Ingebjørg Harto

GJESTEKOMMENTAR – ØKONOMI

STEINAR HOLDEN

ROGER BJØRNSTAD

HILDE C. BJØRNLAND

ØYSTEIN DØRUM

STEINAR JUEL

IDA WOLDEN BACHE

E-post: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn
inklusive mellomrom Underinnlegg/replikk:
Maks 1500 tegn (ca 250 ord)
Legg ved portrettfoto

■ Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær Varsom-plakaten.
■ Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt

stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.
■ Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.

Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig:
Vidar Ivarsen,
tlf. 22 00 10 59 – 932 56 059
debatt@dn.no